

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 102. ÉVFOLYAMA

1967. JANUÁR XVI. ÉVFOLYAM I. SZÁM

TARTALOM

<i>Pákozdi Ernő</i> : Adatok a háromhutaí fenyvesek történetéhez	1
<i>Csányi Sándor</i> : A Tormona 80 és 100 hatásáról	4
<i>Gordos Mátyas</i> : Pótkocsis faanyagmozgatás szervezése	5
<i>Szappanos András</i> : Javaslat a tisztítási korú állományok nevelésére	14
<i>Reményfy László</i> : Hozzászólás az erdeifenyvesek gazdaságos tisztításához	19
<i>Dr. Rónai Ferenc</i> : Az erdőgazdasági kerekes vontatók üzemeltetéséről	21
<i>Papp Gyula—Világhy György</i> : Repülőgéppel a cserébogár ellen	26
<i>Harmath Béla—Dr. Szodfridt István</i> : Egy olasznyár hálózatkísérlet tanulságai	30
<i>Dr. Szőnyi László—Veszely Károly</i> : Élőfák vastagsági változásainak regisztrálása	34
<i>Dr. Kollwentz Ödön</i> : Az 1965. év néhány erdővédelmi érdekessége	38

Irodalmi Szemle:

Dr. Szepesi L.: Erdőgazdasági gépek jellemzői és használata (*Dr. Radó G.*)

42

Címkép: *Gyorsannövő fenyők állományai Háromhuta határában*

Hátlapon: *Luc és duglász állomány Háromhuta területén (Zemplénihegységi Erdőgazdaság, Foto ERTI—Mihalovszky I. felvételei)*

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Э. Пáкозди</i> : Данные истории Харомхутских хвойных насаждений	1
<i>Ш. Чаньшэ</i> : О действии химиката Тормона 80 и 100	4
<i>М. Гордош</i> : Организация трелевки древесины с помощью прицепа	5
<i>А. Сappанаш</i> : Предложение об уходе за насаждениями в возрасте прочистки	14
<i>Л. Ременьфи</i> : Выступление по поводу рационального ведения прочистки в насаждениях сосны обыкновенной	19
<i>Д-р Ф. Ронаш</i> : О применении колесных тягачей в лесном хозяйстве	21
<i>Дь. Папп—Дь. Вилаги</i> : Применение самолета в борьбе против хрущей	26
<i>Б. Хармат—д-р И. Содфритд</i> : Выводы относительно опытной посадочной сети тополя итальянского	30
<i>Д-р Л. Сенья—К. Весели</i> : Регистрация изменений толщины живых деревьев	34
<i>Д-р О. Колвенци</i> : Некоторые интересные явления по защите леса в 1965 году	38

INHALTSVERZEICHNIS

<i>Pákozdi E.</i> : Beiträge zur Geschichte der Nadelwälder von Háromhuta	1
<i>Csányi S.</i> : Über die Wirkung von Tormona 80 und Tormona 100	4
<i>Gordos M.</i> : Arbeitsorganisierung bei der Holzbringung mittels Anhängern	5
<i>Szappanos A.</i> : Ein Vorschlag zur Bestandserziehung im Reinigungsalter	14
<i>Reményfy L.</i> : Diskussionsbeitrag zur wirtschaftlichen Reinigung der Kiefernbestände	19
<i>Dr. Rónai F.</i> : Über den Einsatz der Radschlepper im Forstbetrieb	21
<i>Papp Gy.—Világhy Gy.</i> : Flugzeugeinsatz zur Bekämpfung des Maikäfers	26
<i>Harmath B.—Dr. Szodfridt I.</i> : Folgerungen aus einem Versuchsversuch mit der Pappelsorte 'I-214'	30
<i>Dr. Szőnyi L.—Veszely K.</i> : Die Registrierung der Massänderungen lebender Bäume	34
<i>Dr. Kollwentz Ö.</i> : Forstschutz 1965.—Allerlei Interessantes	38

A lapban megjelent tanulmányok szerzői:

Csányi Sándor kerületvezető erdész, Gödöllői Áll. Erdőgazdaság, Gödöllő; *Gordos Mátyas* erdőgazdasági felügyelő, Cserháti Áll. Erdőgazdaság, Balassagyarmat; *Harmath Béla* erdőmérnök, 7. Erdőrendezőség, Vác; *Dr. Kollwentz Ödön* erdőművelési csoportvezető, Mecseki Áll. Erdőgazdaság, Pécs; *Papp Gyula* erdőmérnök, Magasbakonyi Áll. Erdőgazdaság, Pápa; *Pákozdi Ernő* erdőszetvezető, Zemplénihegységi Áll. Erdőgazdaság, Háromhuta; *Reményfy László* erdőmérnök, Mátrai Áll. Erdőgazdaság, Mátrafüred; *Dr. Rónai Ferenc* egyetemi adjunktus, Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron; *Szappanos András* egyetemi adjunktus, Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron; *Dr. Szodfridt István* kísérleti állomás vezetője, Erdészeti Tudományos Intézet, Kecskemét; *Dr. Szőnyi László* tud. osztályvezető, Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest; *Veszely Károly* szerződéses munkaerő, Erdészeti Tudományos Intézet, Mátrafüred; *Világhy György* erdőmérnök, Magasbakonyi Áll. Erdőgazdaság, Pápa.

Adatok a háromhutai fenyvesek történetéhez

PÁKOZDI ERNŐ

A háromhutai erdészet jelenlegi területe Háromhuta, Erdőhorváti, Komlóska, Baskó és Regéc községhez tartozó részekből tevődik össze.

Összes területe:	5114 ha	
ebből fenyő:	1183 ha	23 ‰
fafajonként:		
lucfenyő	927 ha	79 ‰
jegenyefenyő	60 ha	5 ‰
vörösfenyő	25 ha	2 ‰
erdeifenyő	137 ha	11 ‰
feketefenyő	10 ha	1 ‰
duglaszfenyő	16 ha	1,5 ‰
simafenyő	6 ha	0,5 ‰

A korosztályokat azok létesítésének sorrendjében ismertetem.

A környék legidősebb és legszebb fenyőállománya Regéc határában fekvő Dorgó nevű részben van, ennek 116 ha terjedelmű fenyőállományából 91 ha 65 éves lucfenyő. A fenyves 1900-ban létesült. Évszázados bükkállomány letarolása után annak helyére került. Tengerszint feletti magassága: 740 m, tehát majdnem optimális helyen létesült. Mint érdekességet megemlítem, hogy e helyen gyakran látni magashegységi madarakat, pl. mogyorós szajkót, fekete harkályt, búbos cinkét. Emberi beavatkozással természetes úton is megkísérelhető az állomány felújítása, erre bizonyíték a helyenként széldöntvény folytán létesült foltokon már jelenleg jól látható természetes újulat felterjedése.

Az állomány létesítése *Lux Károly* erdész idejében történt, aki szepességi származású volt, 1890-ben lépett szolgálatba a Waldbott-féle uradalomba. 38 évi szolgálat után, 1928. március 2-án, 63 éves korában hunyt el. Szolgálat közben megfázott s tüdőgyulladásban harmadik nap meghalt. Szívvel-lélekkel az erdő rajongója volt. Nevéhez fűződik a Háromhuta határában fekvő Pengőkő, Hangyás, Cserepes, Barlang stb. helyeken fekvő 180 ha-os 41—60 korosztályhoz tartozó és 117 ha-os 61 éven felüli fenyvesek létesítése. (A 123/b 2,5 ha 55 éves simafenyő, 121/b 7 ha 50 éves duglasz állomány, 116/b 13 ha 54 éves jegenyefenyő, valamint a Hangyás völgyben levő szép 76/a, 76/d, 77/c 10 ha 55 éves elegyes vörösfenyő létrás ültetés.)

Az ősi bükkösök, tölgyesek lecserélése az akkori tulajdonos pénz zavara folytán vált szükségessé. A faanyagot különféle cégeknek adta el. A kitermelés és

szállítás a cégek feladata volt. A szállítás zömét Olaszliszka MÁV állomásról egészen a Pengőkő aljáig vezető iparvasút, valamint a helybeli fuvarosok végezték. Az olaszliszkai fatelepen hét-keretes fűrésztelep működött. Idősebb helybeli fatermelők közlése szerint az évszázados állományban nem volt ritka az olyan bükk törzs, amelyből rönkön kívül még 20—22 ürm tűzifát termeltek.

Az erdősítések végrehajtása általában úgy történt, hogy a kitermelésre kijelölt állomány közelében a kitermelés előtt 1—2 évvel korábban kb. 1 kat. holdas csemetekertet létesítettek, amelyben főleg iskolázott fenyőcsemetét neveltek. Az ültetés 1—1 m tő- és sortávolságban zsinór mellett történt.

Az erdősítések ápolását szinte ingyen végezték. Ez főleg sarlózásból állt. A lesarlózott fűvet a sarlózó kapta meg,

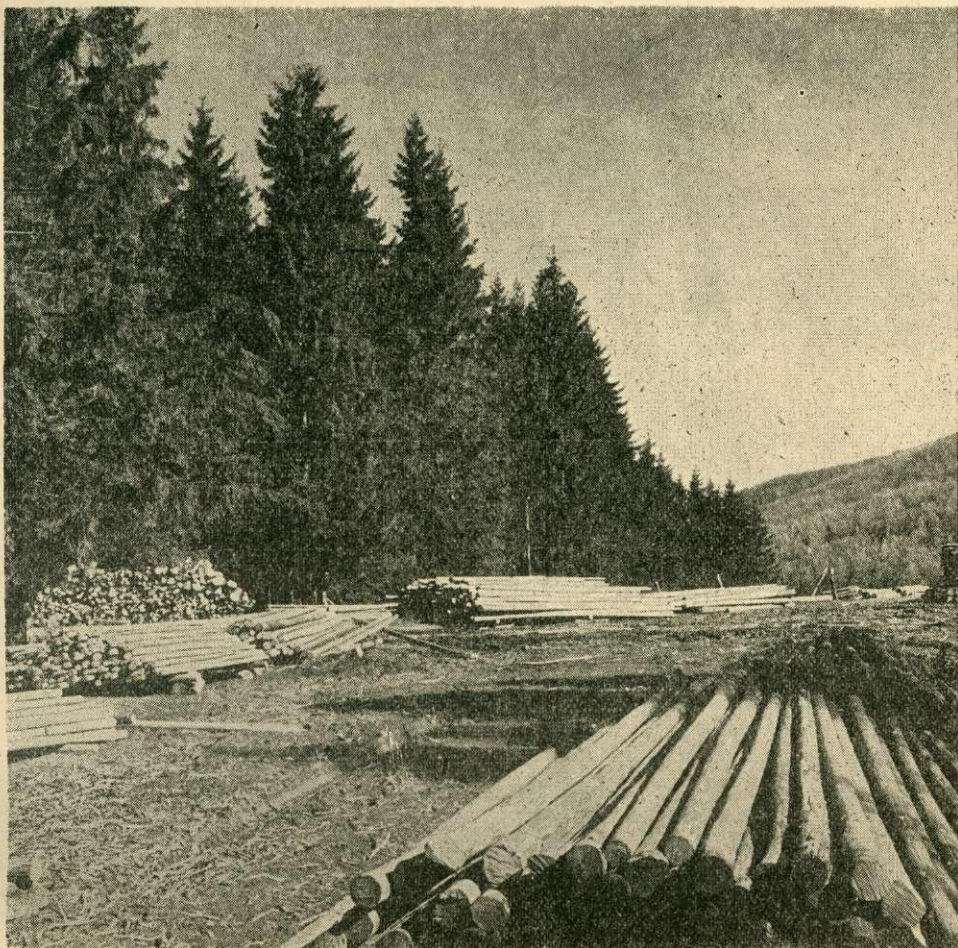
Lux erdész halála után 1929-ben *Bisztika Géza* erdőmérnök vette át a Waldbott-féle erdőgazdaság vezetését. Az erdőgondnokság 7 kerületből állt a jelenleg a tolcsvai erdészethez tartozó, s akkor Waldbott tulajdonát képező erdőkkel együtt. Az erdőgondnokságnak az 1932—34. években nagyobb terjedelmű tarvágást kellett végrehajtania a tulajdonos pénzügyi nehézségei miatt. Ekkor került tarvágásra a vadaskerti 80—100 éves, 50%-ban tölgy, illetve 50%-ban bükk állománya, 101 ha terület nagyságban, valamint a barlangi 69 ha, s úgyszintén az Erdőhorvátihoz tartozó szelekfeji 34,5 ha-os lomberdő. Az említett területeken a termelés és a szállítás olyan gyors ütemben történt, hogy 1933 tavaszán a barlangi részben a 69 ha erdősítése 350 fő munkással már meg is történt. 1934-ben a vadaskerti 101 ha területű erdőrésszel, 1935-ben pedig a szelekfeji 34,5 ha erdősítése került sorra. Utóbbi jelenleg az erdészet egyik legszebb elegyes lucfenyvese.

A vadaskerti erdősítés csemeteszükségletét a tulajdonos Németországból (a Keleti-tenger partjáról) hozatta. A 15 tonnás vagonban érkezett magági csemetéket a Huta környéki csemetekertekben iskolázták el. Az exoták főleg az utak és nyiladékok mellé kerültek, az *Abies concolor* 10 m-es hálózatban, a többi fafaj csemetéje 1 m tő- és sortávolságban, gödrös ültetéssel. A talajnedvesség megőrzésére minden tányért betakartak a vágásban levő forgáccsal és hulladékkal. Az ültetések jól sikerültek, az időjárás is kedvező volt, pótlásra nem került sor. Az erdősítések idején a gondnokság minden más munkát leállított, hogy a kerületvezetők teljes létszámban az erdősítésnél legyenek.

A Hutavölgy menén levő fenyőcsoportok, valamint nyárfasor szintén akkor létesültek. *Bisztika Géza* létesítette a közeli vörösfenyő hálózatú létrás ültetést is. Tíz évi szolgálata alatt az állományokat célszerűen behálózó 32 km út is épült. Utódja *László János* erdőmérnök volt, aki 1940-től 1945-ig teljesített az uradalomnál szolgálatot, munkája azonban a háborús viszonyok miatt főleg rendkívüli kitermelések végrehajtásában merült ki.

Érdemesnek tartom megemlíteni, hogy utolsó tulajdonosa, Waldbott Kelemen gyakori anyagi nehézségei miatt sokszor volt kénytelen évi növedéken felüli termeléseket végeztetni, erdeinek belterjesebb művelésére mégis sokat áldozott. Példa erre a vadaskerti állomány arboretumszerű létesítése. Mind magyar, mind nemzetközi viszonylatban kiváló erdészeti szakembernek ismerték, s így annak idején a magyar és a nemzetközi erdészeti egyesület elnöki tisztségét töltötte be.

Kiegészítésül megemlítem még, hogy 1913-ban Waldbott a Regéc határában fekvő dorgói erdőt teljes egészében, a Háromhuta határában fekvő erdőbirtoknak pedig a kétharmad részét adta el a Károlyi uradalomnak. A vásárlással kapcsolatban évekig tartó pereskedés folyt a két uradalom között, s ez idő alatt a vitás erdőbirtokon semmiféle munka nem folyt. A fiatalosok elbozó-

*Jól kezelhető, nagy értékű előhasználat az Eszkála környéki fenyvesekből
(Zemplénhegységi Erdőgazdaság)*

tosodtak, s csak a per befejezése után, a világháború végén indult meg az új tulajdonos részéről a belterjes munka.

A Károlyi uradalom kemencepataki gondnoksága vezetőjének, *Juris János* főerdésznek az irányításával létesült 1925—30 táján a Soltész-hegyi 60/e, 17 ha nagyságú területén az elegyelten lucfenyő-állomány, valamint az Istvánkút környéki 47, 46, 48/a részekben mintegy 50 ha nagyságú 35 éves elegyes lucfenyő-állomány.

A felszabadulás után, 1945-ben a jelenlegi erdészetünkhöz tartozó, s már korábban említett nagyságú terület az államerdészet tulajdonába került. Az első évek nehézségei után megindult az intenzív munka.

1945—65 között, vagyis 20 év alatt a következő erdőtelepítések és erdősítések történtek:

Erdőfelújítás	380 ha-on	
ebből fenyő	318 ha	88%
lomb	42 ha	12%

részletesen:		
lucfenyő	159 ha	50 ⁰ / ₀
jegenyefenyő	15 ha	5 ⁰ / ₀
erdeifenyő	124 ha	39 ⁰ / ₀
feketefenyő	4 ha	1 ⁰ / ₀
vörösfenyő	9 ha	3 ⁰ / ₀
zöld duglaszfenyő	6 ha	2 ⁰ / ₀
simafenyő	1 ha	
erdőtelepítés:		
fenyő	73 ha	
lomb	28 ha	
részletesen		
lucfenyő	34 ha	46 ⁰ / ₀
erdeifenyő	33 ha	46 ⁰ / ₀
feketefenyő	1 ha	1 ⁰ / ₀
vörösfenyő	1 ha	1 ⁰ / ₀
duglaszfenyő	3 ha	4 ⁰ / ₀
simafenyő	1,5 ha	2 ⁰ / ₀

Az erdőtelepítés területének 80⁰/₀-át községek által felajánlott tartalék területek, valamint a lakosság részéről átadott, erdővel összefüggő, mezőgazdasági művelésre alig használható szántó és parlag, 20⁰/₀-át az erdőbe ékelt, szénatermést alig adó rétek alkották.

Az erdészet gyakran kapott szemrehányást, hogy minden rétet beerdősített és ez igaz is volt. De az 1955—60. évek táján, különösen Huta környékén az erdő a némi fűtermést adó rétek miatt tele volt szarvasmarhával. Feljelentés esetén a büntetés olyan csekély összegű volt, hogy a kihágó ezt könnyen kifizette. A rétek beerdősítése után a legeltetés megszűnt.

Hálásan gondolunk vissza elődeink nagyszerű munkájára, de úgy érzem, hogy 20 év alatt a népi állam erdészete is megtette kötelességét.

A Tormona 80 és 100 hatásáról

CSÁNYI SÁNDOR

A gödöllői arboretumban az ERTI számos vegyszeres gyomirtási kísérlete folyik. A Tormona-80 és a Tormona-100 vegszerrel több tíz hektáros területen történik gyom- és sarjirtás. Két érdekes és figyelemre méltó Tormona-hatást ismertünk meg a gyakorlati alkalmazás során, melyeket a következőkben ismertetek.

I.

Az 1964. év tavaszán az akác fajtaösszehasonlító kísérleti telepítésben az egyes fajták parcelláit jelzőtáblákkal láttuk el. A táblák fűrészelt léckaróit zöld olajfestékkel festettük be, de a festékbe — tévedésből — hígító olaj helyett Tormona-100 került. A friss telepítés törevágott állapotban volt, amikor a jelzőtáblákat — parcellánként 2—2 db — kihelyeztük. A jelzőtáblák karóit 20—25 cm mélyen és 15—20 cm távolságra az elültetett akác-csemetéktől szúrtuk le a földbe.

A csemeték szabályosan megeredtek és kihajtottak, de a jelzőkarók mellett növekedésükben megálltak, csigavonal alakban meggöbbsültek és a hajtás-ke-